

Rupel.blad

Juli 2009

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

CONTACT

Rupelstreek

Aartselaar

Contactpersonen

Erik De Keersmaecker (voorzitter): 03/887.13.72
Carine Wils (secretaris): 03/888.30.74
Guy Buyst (penningmeester): 03/888.62.62
Ludwig Laureyssens: 015/31.99.07
Francis Mertens: 03/887.15.24
Mil Spruyt: 03/844.47.61
Dirk Vercauteren: 03/887.31.28
Ilse Wachters: 03/887.51.69

Kern Boom-Rumst

Sven Lambrecht (voorzitter) : 0499/23.98.00
Ludwig Laureyssens (penningmeester): 015/31.99.07
Fried Happaerts (secretaris): 03/888.81.15
Patrick Smits, Marleen Senecaut, Lieve De Clerck, Fons Van den Heuvel, Annie De Wachter, Marijke Van De Ven, Julien Moens, Diane Mason, Wouter De Loose, Rita Claes, Wim Van Rymentant, Dirk Struyf, Jan Belmans, Wim Van Nunen, Guy Verschaeren, Vera Grieten, Marc Zegels

Milieuraden

Boom: Nico Wysmantel, Dirk Struyf
Hemiksem: Peter Hofman
Niel: Carine Wils
Rumst: Rita Claes, Diane Masson, Louis Bertels, Christel Sweeck, Winfried Vangramberen
Schelle: Ilse Wachters, Stefan Van Roeyen

Website Rupelstreek

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Email : erik.dk@skynet.be

Bezoekerscentrum 'De Paardestal'

Boomsestraat 221 - 2845 Niel

Open tijdens de zomermaanden (april/september) -

Iedere zondag van 14u tot 18u

Info: Frank Van de Velde: 03/888.39.44

Lay-out Rupel.blad: Fried Happaerts

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) en Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar)

Via onze elektronische Nieuwsbrief brengen we berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden. Wil je deze elektronische nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een mail naar Luk Smets (luk.smets@telenet.be), met vermelding van naam en "ja, Rupel.flits" of "ja, Natuurflits Aartselaar"

Contactpersonen

Johan Herremans (voorzitter en geleide wandelingen):
03/887 27 98 – herremans.johan@skynet.be
Hilde Janssens (secretaris):
03/887 36 45 - hiljans@hotmail.com
Luk Smets (penningmeester, ledenadministratie en communicatie): 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be
Ivan Bogaerts: 03/88716 46 (beheer)
Johan Peymen: 03/877 61 50 (beleid)
Ria Thys: 03/289 73 66 (educatie: cursussen en uitstappen)
Ronny Verelst: 0475/58 55 70 (studie)
Gert Verschuere: 03/88710 28
(educatie: geleide wandelingen)

Milieuraad

Johan Peymen
Luk Smets
Ronny Verelst
Gert Verschuere

Gecoro

Afvaardiging sector Natuur: Johan Peymen
Plaatsvervanger: Luk Smets

Website Aartselaar

www.natuuraartselaar.be

Opvang gekwetste wilde vogels

Vogels vallen gemakkelijk als verkeersslachtoffers of ze vliegen tegen ramen aan. Wanneer u een gekwetste of zieke vogel wilt oppakken, gooi u er best vooraf een doek of jas over. Het donker kalmeert de vogel. Kleine vogels neemt u voorzichtig vast. Grotere vogels en vooral roofvogels steeds met handschoenen oppakken. Blijf steeds buiten het bereik van de snavel en pas ook op voor de klauwen van roofvogels. Licht gewonde of gekwetste vogels laat u het best tot rust komen op een donkere plaats (vb. In een kartonnen doos). Bij ernstige kwetsuren of ziekte neemt u contact met het vogelasiel in Malderen.

Vogelopvangcentrum Malderen, Boeckheide 51 - 1840 Malderen.
Tel: 052/33.64.10

Voorwoord

Inhoudstafel

Het jaar van de vlinder	3
PTS Boom en Natuurpunt slaan de handen in elkaar voor de zwaluw	4
Slechtvalken in Schelle	5
Vlinders in beweging:	7
Een oehoe in Schelle	8
Hop hop hop	9
Vogels in de regio: Lente 2009	10
Vlinders Tellen	14
Ontsnippen... wat is dat ?	15
Welkom in Cleydaelhof	16
Cursus Spoorzoeken voor beginners	17
Cursus: kijken naar vleermuizen	18
Veenmollen in Schelse tuintjes	19
Woelen in de poelen	19
Recupereer uw lidgeld !	20
Een succesvolle werkdag in Bos N !	21
Natuurpunt op Mano Mundo...	22
Natuurkalender Rupelstreek	23
Natuurkalender Aartselaar	26

Het jaar van de vlinder

Telkens je een natuurreis maakt, overkomen je dingen, waar men met genoegen aan terugdenkt, die je doen dromen om terug te gaan. Dergelijke gevoelens overvielen me meermaals tijdens onze Marokkoreis in maart II. Zo was er een heerlijk vogelkijkmoment langs de Tagdilttrack. Op een mooie dag kan je daar bijna alle soorten leeuweriken en tapuiten uit je vogelgids aanvinken. Je dag kan al lang niet meer stuk als er dan iets uit de verte op je afkomt.

Het lijkt wel een wolk, en dan komt het en het duurt en blijft duren....tientuizenden distelvlinders fladderen je voorbij, over een breed front, gedreven door een stevige zuidenwind, op weg naar het noorden.

Eind mei, aan de Engelse oostkust kijken we bij de Bampton Cliffs naar een ander natuurfenomeen. Duizenden Jan-van-Genten, drieteenmeeuwen, Noordse stormvogels, zeekoeten, alken en papegaaiduikers zitten op een hoopje bij elkaar op steile, soms loodrechte kliffen. Terwijl je geniet, fladderen ze plots voorbij, tientallen distelvlinders gedreven door een zuidelijke zeebries. Hebben we elkaar al eens ontmoet?

Terug thuisgekomen las ik op de Natuurpuntwebsite: Met de zuidenwind van de voorbije week zijn enorme aantallen distelvlinders vanuit Centraal- en Noord-Afrika gearriveerd in ons land. We zien ze, soms met meer dan 10 tegelijk in onze tuinen. Zo'n invasie is een fenomeen dat zich af en toe voordoet, maar de huidige aantallen zijn nooit gezien.

Zo werden op 20 mei bijna 20.000 exemplaren aangemeld op de website. Vorig jaar werden in mei in heel

Vlaanderen maximaal drie exemplaren op één dag gemeld. Op nectarrijke plaatsen zoals op bloeiende braamstruiken zaten er nu tientallen, soms honderden samen.

Ook op andere plaatsen in Europa werd men met het fenomeen geconfronteerd. Spaanse vlinderaars meldden dat overal in Spanje vele tienduizenden redelijk volgroeide rupsen op de distels zaten. Als deze zich verder ontwikkelen komen ze massaal uit en zullen ze waarschijnlijk ook gaan trekken. Ook in Oost-Europa werden grote aantallen distelvlinders gemeld. In Groot-Brittannië kwam de trek pas rond 24 mei goed op gang, maar toen werden er ook meer dan 50.000 geteld en de schattingen over het totaal aantal binnengekomen vlinders varieerden tussen 10.000.000 en 50.000.000!

Inmiddels weten we met zekerheid waar deze enorme aantallen distelvlinders vandaan kwamen. Eind maart was Constanti Stefanescu, een Spaanse onderzoeker in het Marokkaanse Atlasgebergte en trof daar meer dan 150.000 poppen aan in een grasland van nog geen 2 hectare! Waarom het daar dit jaar zo goed was, zal vast te maken hebben met de abnormaal natte winter in Noord-Afrika.

Distelvlinders zijn trekvlinders die overwinteren in Centraal- en Noord-Afrika, die jaarlijks naar het noorden trekken over heel Europa. Als het weer meezit, planten ze zich hier voort, de rupsen leven op verschillende soorten distels. Aan het einde van de zomer trekken de jonge exemplaren terug naar Afrika, waar de meeste zelfs de Sahara oversteken. Nog niet goed gekomen van de distelvlinderinvasie werden we begin juni, dichterbij huis met een ander vlinderfenomeen geconfronteerd. In de Schelse kleiputten, vlak naast de oude stortplaats Van den Bosch aan de Tuinlei werden grote aantallen Sint-Jansvlinders waargenomen, op 5 juni zelfs 160 exemplaren. Sinds de sanering van deze stortplaats heeft er zich op het terrein een prachtige ruigte ontwikkeld. 2009 lijkt dus het jaar van de vlinder te worden...

Voorpagina Atalanta

foto: Fons Van den Heuvel

In dit vlindernummer mag de Atalanta niet ontbreken, het is één van onze mooiste en tevens een gemakkelijk te herkennen vlinder. Atalanta's zijn stevige trekkers, die ieder voorjaar vanuit Zuid-Europa naar het noorden trekken. In Vlaanderen vertoeven ze van mei tot oktober. In het najaar trekken een aantal Aatalanta's terug naar het zuiden om zich voort te planten. Veel kans om atalanta's te bekijken heb je bij een wandeling op een zonnige zomerdag langs de Nete-, Rupel- of Scheldedijk.

Sint-Jansvlinder foto: Kris De Keersmaecker

Erik

PTS Boom en Natuurpunt slaan de handen in elkaar voor de huiszwaluw

Sinds 1995 tellen medewerkers van Natuurpunt jaarlijks het aantal bewoonde nesten van huiszwaluwen in Boom, Rumst en Schelle. In Aartselaar, Hemiksem en Niel is de huiszwaluw als broedvogel verdwenen.

Huiszwaluwen overwinteren in tropisch Afrika, ze verblijven er in een brede strook ten zuiden van de Sahara. Merkwaardig is dat ze daar de hele winter in de lucht blijven, om net zoals gierzwaluwen in de lucht te slapen. Bij ons aangekomen, van april tot midden juni worden al snel de broedkolonies opgezocht. Ze metselen hun bolvormig nest bijna altijd onder een uitstekend gedeelte aan de buitenkant van een gebouw of onder bruggen.

In Boom resten er nog 2 kolonies huiszwaluwen. Enerzijds een kolonie in de omgeving van de Groenhofstraat, Leopoldstraat, Hoogstraat en Bassinstraat. Anderzijds een kolonie aan de gebouwen van de Provinciale Technische Scholen aan de Beukenlaan. Door renovatiewerken aan het Torengedebouw aan de Antwerpsestraat verdween daar in 2008 een derde kolonie, in 2007 werden daar nog 17 bewoonde nesten geteld.

Met de kolonie aan de gebouwen van de Provinciale Technische Scholen gaat het de laatste jaren ook steil bergaf. In 2008 werden nog amper 6 bewoonde nesten geteld.

Voor Natuurpunt reden genoeg om in samenwerking met de PTS een poging te wagen om deze neerwaartse trend te keren. Het plaatsen van kunstnesten is daarvoor een prima middel.

Huiszwaluw (foto Raymond De Smet)

Tentoonstelling zwaluwen in de PTS Boom

Kunstnest huiszwaluw

Op dinsdag 21 april werden door medewerkers van Natuurpunt en leerlingen van de Provinciale Technische Scholen 9 kunstnesten opgehangen tegen de binnengevel van de PTS gebouwen. Vlakbij broeden nog huiszwaluwen, wat de kans op succes groter maakt. De brandweer van Boom zorgde voor

materiële ondersteuning, zodat het ophangen van de kunstnesten op veilige manier kon gebeuren.

Het huiszwaluwenproject van Natuurpunt in de PTS in Boom omvatte ook nog enkele infosessies voor de eerstejaars leerlingen tijdens de lessen biologie en zedenleer/godsdiens.

In samenwerking met het Regionaal Landschap Rivierenland werd tijdens de jaarlijkse opendeurdag in de PTS op zondag 17 mei een tentoonstellingstand over het zwaluwenproject opgesteld.

Tabel : overzicht aantal broedparen aan de gebouwen van de PTS Boom

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal	17	20	12	16	18	16	15	15	11	11	9	10	11	6

Slechtvalken broeden opnieuw in Schelle

Erik De Keersmaecker

In onze regio kan je regelmatig slechtvalken in levende lijve bewonderen, een wandeling in de omgeving van de elektriciteitscentrale van Schelle staat bijna steeds garant voor de observatie van één, soms twee slechtvalken. Let vooral op de hoogspanningsmasten, een donkergrijs silhouet hoog in een mast is vrijwel zeker een slechtvalk. Het slechtvalkenverhaal in Schelle startte in oktober 1997, toen enkele medewerkers van Natuurpunt Rupelstreek een nestkast tegen een schouw van de centrale plaatste. Dat deden we niet zomaar, in de omgeving van de centrale en het Noordelijk eiland werden in die periode regelmatig slechtvalken gezien. Na het eerste broedgeval van de slechtvalk in 1995 in Doel bij Antwerpen, was de slechtvalk na een afwezigheid van ruim 40 jaar, aan de herovering van Vlaanderen begonnen. Toch zou het nog tot 2001 duren voor we het eerste geslaagd broedgeval van de slechtvalk

in Schelle konden vaststellen. In 2002 had de verhuis van de slechtvalken plaats. In die periode hadden we immers vernomen, dat Electrabel de intentie had om de beide schouwen van de centrale te slopen. Na overleg met ELIA, de beheerder van de hoogspanningsleidingen en -masten werd besloten om een nieuwe nestkast in een hoogspanningsmast te plaatsen. Het slechtvalkenpaartje had daar geen problemen mee. Ze verhuisden spontaan van de oude naar de nieuwe nestkast in de hoogspanningsmast. Tot 2006 ging het goed met telkens een geslaagd broedgeval (zie tabel). Vermoedelijk ging het steeds om hetzelfde paartje slechtvalken dat in die periode aanwezig was. De beide vogels hadden als pleisterplaats duidelijk een voorkeur voor de HS-masten op het Noordelijk eiland aan de overkant van de Rupel. In 2007 en 2008 ging dan weer telkens mis, een nieuw paartje slecht-

valken had zich in die periode in de nestkast gevestigd en die vogels hadden duidelijk een voorkeur voor de HS-masten aan de overkant van de Schelde. Oorzaak van het mislukken van een broedgeval in 2007 en 2008 was telkens een vogel op overschot. In 2007 was er een vrouwtje op overschot wat tot hevige gevechten tussen beide vrouwtjes leidde. In 2008 was er dan weer een mannetje op overschot, wat dan weer tot gevechten tussen de beide mannen leidde. De nieuwe man won blijkbaar het pleit, zodat er dit jaar een nieuw paar slechtvalken aanwezig is. Dit paartje heeft dan weer een voorkeur voor de HS-masten in de omgeving van de centrale en is nauwelijks te zien op het Noordelijk eiland of aan de overkant van de Schelde. Ondertussen weten we dat het mannetje naast een kleine metalen ring aan de andere poot een grotere bruin/oranje ring draagt, vermoedelijk gaat het dus om

een Nederlandse vogel. Het vrouwtje draagt enkel een kleine metalen ring. Haar herkomst is dus niet gekend. Dit jaar ging alles prima en eind april konden we een geslaagd broedgeval van de slechtvalk in Schelle vaststellen. Met Gust De Weerd (Ringdienst KBIN) en met ELIA werden afspraken gemaakt voor het ringen van de jonge

slechtvalken. Op 14 mei werden de jongen geringd, het bleken 1 mannetje en 2 vrouwtjes te zijn. Naast een officiële kleine metalen ring kregen de jonge slechtvalken aan de andere poot een grote witte plastic met een duidelijk leesbare code. Tijdens het Pinksterweekend eind mei, verlieten de jonge slechtvalken de nestkast.

Slechtvalken Schelle	
Jaar	aantal jongen
2001	2
2002	4
2003	3
2004	1
2005	3
2006	3
2007	0
2008	0
2009	3
Totaal	19

Het ringen van de slechtvalken is geen eenvoudige klus:
foto's Kris De Keersmaecker

Vlinders in beweging: meer dan wat rondfladderen

Fons Van den Heuvel

Als we het kortweg over vlinders hebben, bedoelen we meestal dagvlinders. Nochtans zijn er ook heel wat soorten nachtvlinders overdag actief, en gemakkelijk waar te nemen (bv. Jacobsvlinder). Het onderscheid is in het algemeen ook niet zo moeilijk. Behalve dikkopjes houden dagvlinders in rust de vleugels verticaal dicht geplooid; nachtvlinders (behalve sommige spanners) houden ze horizontaal boven het achterlijf. De sprietten van dagvlinders zijn draadvormig en hebben altijd een knopje aan het uiteinde; die van nachtvlinders hebben dat nooit. Er zijn bij ons wel veertig maal meer nachtvlinders dan dagvlinders, maar de meeste zijn enkel 's nachts actief en veel moeilijker te herkennen.

Op de Rode Lijst van (dag-)vlinders in Vlaanderen vind je (jammer genoeg) maar 48 soorten die hier een permanente populatie hebben (=meer dan 10 jaar). Toch kun je hier wel meer soorten waarnemen die niet in deze lijst voorkomen. Sommige zijn echte exoten, en zijn hier niet op eigen kracht maar bv. met groenten of andere planten meegekomen, ofwel door verzamelaars gekweekt en ontsnapt.

Andere komen wel uit zichzelf hier naartoe, maar kunnen zich hier niet blijvend vestigen, bv. omdat ze als pop niet kunnen overwinteren; dit zijn trekvlinders. Hun aanwezigheid is dus hoofdzakelijk seizoensgebonden. Zij trekken (in Europa) meestal maar in één richting nl. van zuid naar noord, maar keren zelf niet terug gezien hun korte levensduur als imago (of "volwassen" vlinder).

De Atalanta (*Vanessa atalanta*) is bijvoorbeeld zo een soort die hier vaak te zien is, en ook deze Distelvlinder (*Cynthia cardui*) die op de dijk te Niel werd gefotografeerd.

Andere mobiele vlinders zijn eerder zwervers binnen hun ruimer leefgebied, en zullen zich een tijd ergens vestigen, zolang de omstandigheden daar voor hun soort gunstig zijn. Naast andere factoren (landbouw of ander gebruik van terreinen) kan op enige termijn ook de klimaatwijziging de leefomstandigheden zodanig veranderen (temperatuur, maar ook voedselplanten en waardplanten voor de afzetting van de eitjes) dat onze streken misschien wel geschikt worden voor de wat nu trekvlinders zijn, en misschien minder voor de huidige standvlinders. De categorieën stand-, zwerv- en trekvlinders mogen dus zeker niet als onveranderlijke indeling voor onze vlinders beschouwd worden. - "Alles is in beweging", en dat geldt zeker voor onze fladderende vrienden. Vlinders komen in zeer uiteenlopende biotopen voor, maar gezien het nectareters zijn, is een open terrein

met veel bloemen (gewoon tuinen) of kruidachtige planten (bv. de kleiputten van Terhagen) wel aangewezen. Sommige soorten verkiezen evenwel het bos of de bosrand, en een vochtiger omgeving (Bos N of Walenhoek), terwijl echte trekvlinders vaak rechte lijnen in het landschap (zoals bv. de bermen langs de Rupeldijk) schijnen te volgen. Enkele soorten die vanaf eind maart en in april in de Rupelstreek werden waargenomen zijn o.a.: Dagpauwoog, Bont zandoogje, Oranjetipje, Klein koolwitje, Citroenvlinder, Gehakkelde aurelia, Boomblauwtje en Kleine vos, maar dit is verre van een volledige inventaris.

Meekijken is de boodschap !
Of beter: doe mee aan de Landelijke tuinvlindertelling van Natuurpunt op 1 en 2 augustus.

Op **1 augustus** begeleidt Erik De Keersmaecker ook een vlinderwandeling in het Niels Broek - zie kalender Om niet te missen !

Distelvlinder foto: Fons Van den Heuvel

Een oehoe (*Bubo bubo*) in Schelle

Francis Mertens

Maandag 23 maart: ik had verlof genomen om mijn bio-moestuin op te starten. Ik was daar nog maar net goed op dreef geraakt, toen ik 's morgens vanuit het gemeentehuis telefoon kreeg dat er volgens buurtbewoners een gekwetste uil zat ergens in een woonwijk in Schelle. Met de fiets was ik vrij snel ter plaatse en daar aangekomen bleek er wel degelijk een uil te zitten tussen lage struikjes in een plantsoen. Volgens mijn uilenkennis van dat moment en afgaand op zijn lange oorpluimen: een ransuil. Rond die uil waren al een schare buurtbewoners samengestroomd met foto-toestellen om die uil, volgens hun een oehoe, digitaal vast te leggen. Ikzelf vond het dan toch wel een vrij kleine oehoe. Volgens sommigen was hij gekwetst, maar ik kon niets in die aard vaststellen: alleen bij benaderen begon hij stevig te blazen. Vooruitziend zoals altijd, had ik het telefoonnummer van het vogelopvangcentrum van Malderen bij: ik kreeg direct Marc Van De Voorde aan de lijn die in een vergadering zat. Hij of iemand anders van zijn medewerkers konden ook niet direct komen. Ikzelf had andere (bio) prioriteiten en zag het niet zo zitten om even vanuit Schelle op en af naar Malderen te rijden (toch direct een 45 km). Marc stelde voor die uil te pakken met een doos ervoor en vuilblik erachter om hem erin te jagen, maar gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want dat beest zat tussen of beter gezegd in struikjes. Dat uitgelegd aan de buurtbewoners en in een minimum van tijd kwam er iemand met een stevige doos aanzeulen. Dat vuilblik zag ik nog steeds niet goed zitten en gevraagd of iemand een oud deken had. En geen probleem: een vriendelijke heer dook direct met een stevig deken op. Vanuit een zelfde vooruitziendheid had ik mijn pas in een tuincentrum in Renesse (op Schouwen-Duiveland) aangekochte tuinhandschoenen, speciaal bestemd voor doornig en stekelig werk, meegenomen en ook aange trokken.

Eén welgemikte poging volstond om de uil in het deken te vangen. Met deken en al de doos in dus, maar dan begon het iets lastiger karwei, dat beest had zijn stevige klauwen in dat deken gezet. Bij het loswroeten kwam dan tegelijkertijd een lange groene

koord aan zijn poten te voorschijn: waarschijnlijk een uil ontsnapt uit gevangenschap! Ik met doos en uil op mijn fiets naar huis en alles rustig in mijn tuinhuis gezet, kwestie van dat beest wat te laten ontstressen. Enfin, vervolgens teruggebeld naar Marc voor een stand van zaken: er ging iemand komen in de loop van de namiddag. Om vijf uur kwam het busje van het vogelopvangcentrum en de eerste determinatie van medewerker Franky leverde een Europese oehoe (*Bubo bubo*) op. Ik had zo'n uil me wel groter voorgesteld, maar volgens Franky kon het een jong exemplaar zijn, alhoewel hij geen donsveren meer bezat. De medewerker had ook liever niet dat ik er een foto van maakte: die uil zal daar goed in zijn doos. Hij nodigde me uit om in de loop van de week eens terug contact op te nemen, dan kon ik in Malderen een foto komen nemen. Hij was wel verwonderd dat ik er nog zo gaaf bijliep en dat die uil niet naar mij had uitgehaald toen ik hem vasthad (maar blijkbaar was die uil mensen gewoon, denk ik).

's Anderendaags al contact opgenomen met Marc van het vogelopvangcentrum om te weten hoe het gesteld was met "mijnen" oehoe. Hij was daar goed en wel aangekomen en hij zat al in de buitenkooi. "Zat" wel degelijk, want dat beestje kon zelfs niet op een stok zitten: was blijkbaar al heel zijn leven gewoon van ergens op de grond of op een plank te zitten. Men heeft hem die maandagavond ook bevrijd van zijn tuig en hij had ook een gesloten voetring aan met registratienummer, wat bewijst dat die eigenaar over een vergunning beschikt. Sinds hij die avond onder handen werd genomen in Malderen gedroeg hij zich nogal agressief tegenover de verzorgers, tegen mij was hij integendeel "uilenlief" (buiten wat geblaf en geblaas). Ondertussen had het vogelopvangcentrum ook de politie van Schelle op de hoogte gebracht met een verklaring van alle vindingomstandigheden.

Vrijdag die week ben ik onze oehoe-patiënt eens gaan bezoeken in Malderen. Tussen haakjes: toen ik er toekwam in Malderen en naar die uil vroeg, dacht die medewerker van

Marc al direct dat ik de valkenier was (bleek: in de loop van die week was de kapper bij mij langs geweest). Gelukkig was en ben ik nog steeds een beetje familie van Marc en kon die dat misverstand in een mum van tijd opruimen.

Ik moet zeggen: het was wel wat zielig. Die oehoe zat daar maar te zitten en was met geen stokken op zijn stok te krijgen. En volgens Marc kon de kleine gestalte van de oehoe te wijten zijn aan inteelt. Begin juni heb ik terug contact opgenomen met Marc: na een grondiger determinatie bleek het om een Bengaalse oehoe te gaan, aanzienlijk kleiner dan de Europese soort. Ondertussen is de eigenaar zijn oehoe terug komen ophalen: hij bleek in het bezit van alle nodige vergunningen en was via de politie van Schelle zijn ontsnapte vogel op het spoor gekomen.

Zondag 23 augustus: Opendeurdag Vogelopvangcentrum Malderen

De voornaamste doelstelling van een VOC is de opvang van gewonde en zieke vogels en dieren. Na een korte of langere revalidatieperiode worden ze opnieuw vrijgelaten. Het VOC in Malderen draait grotendeels op de medewerking van vrijwilligers. De jaarlijkse Opendeurdag is dan ook een uitgelezen moment om wat centen in het laadje te brengen.

Afspraak: tussen 12u en 18u aan het VOC Malderen aan de Boeksheide 51 Omstreeks 17u start de vrijlating van gerevalideerde vogels, vooraf staat er ook nog een ringdemonstratie door Gust De Weerd (medewerker Ringdienst KBIN) op het programma.

Meer info: www.vogelopvangcentrum-malderen.be

Hop hop hop

Erik De Keersmaecker

Hop, scharrelaar en bijeneter, namen van drie exotisch ogende vogels die ooit in het Vlaamse land voorkwamen. Omwille van hun prachtig verenkleed zou je ze ook kleurvogels kunnen noemen. In het verleden kwamen en gingen ze. Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw verdwenen ze echter uit de Lage landen. Oorzaak was het verdwijnen van hun voedselbron, voornamelijk grote insecten zoals loopkevers en veenmollen, een gevolg van het gebruik van bijzonder giftige insecticiden in de landbouw.

Sinds enkele jaren gaan het opnieuw beter met de natuur in Vlaanderen, onze rivieren worden opnieuw bezwommen door ontelbare vissen en bevlogen door duizenden watervogels.

Onze roofvogels zijn terug, in aantallen zoals nooit tevoren. Door het gebruik van meer selectieve insecticiden in de landbouw, het toenemend aantal natuurgebieden en een beter beheer van kleine landschapelementen zoals hagen, houtkanten, knotbomenrijen en poelen keren ook onze grote insecten langzaam terug en misschien ook onze kleurvogels.

Eén van mijn eerste ontmoetingen met één van deze kleurvogels, de hop zal me levenslang bijblijven. Het was tijdens één van onze eerste Spanje-reizen, ruim 10 jaar geleden, samen met een groep natuurliefhebbers uit Klein-Brabant, de Rupelstreek en Willebroek naar het mooie Extremadura. Aan boord van de bus, die ons dagelijks rondreed naar diverse natuurgebieden ook Fons Willemsen uit Willebroek. Met Fons erbij was het steeds lachen geblazen. Fons was niet enkel een amusante man maar ook een bijzonder goed vogelkenner. Meestal had hij als eerste gezien, dat er een hop voorbij de bus vloog of ergens op een stenen muurtje zat. En dan ging het telkens op zijn Willebroeks door de bus van hop...hop...hop...

Een roep die snel door iederéén overgenomen werd... Onze Spaanse chauffeur, die absoluut geen vogelkenner was en geen woord Nederlands sprak, had dat ook snel door. En na enkele dagen zag hij meestal als eerste een hop en dan ging het op zijn Spaans door de bus: hop...hop...hop...

Hop foto: Fons Van den Heuvel

Bijeneter broedt weer in Vlaanderen

Sinds enkele jaren is de bijeneter opnieuw broedvogel in Vlaanderen. Bijeneters verzorgen perfecte luchtschouwen. In het voorjaar zwerven ze in groepen rond om uiteindelijk terug te keren naar de vertrouwde broedplaatsen. Dat is meestal een door zon en wind geteisterde wand langs een rivier, een verlaten groeve of een zandwinning. In deze wanden graven ze hun nesttunnels uit. Bijeneters taxeren vooraf ook hun toekomstig nestgebied. Zijn er voldoende grote insecten voorhanden? Bijeneters zijn vooral geïnteresseerd in bijen en hommels, die ze tot een afstand van vijftig tot honderd meter kunnen spotten en met grote behendigheid uit de lucht kunnen plukken. De bijenangels zijn geen probleem, bijeneters zijn immers immuun voor het bijengif.

Hop opnieuw broedvogel in Vlaanderen??

Samen met een toename van het aantal warme zomers, zit de kans er misschien in dat we over enkele jaren de hop opnieuw als broedvogel mogen verwelkomen. In afwachting daarvan, hebben we een veel grote kans op een waarneming van een hop tijdens een vakantie op het platteland in Zuid-Europa. Als het subtropisch zonlicht daar lange schaduwen trekt, en men hoort plots een onmiskenbaar hoepoepoe-geroep, dan is de hop

vlak in de buurt. Met wat geluk ziet men hem dan golvend voorbijvliegen of op een stenen muurtje zitten. Voor een waarneming van een hop hoeft men dus geen expeditie te organiseren. Hoppen horen bij het kleinschalig platteland, met hier en daar een schuurtje, kleine akkertjes en enkele olijfbomen. Iedere vogelkijker die wel eens naar het zuiden reist kent zulke ervaringen.

Hoppen in Reet

Nog spannender wordt het echter wanneer één van deze zonnekloppers zich in ons land vertoont. Een dergelijke ervaring mocht Marc Van Bulck meemaken. Op zaterdag 18 april zat er ruim 12u een hop in zijn tuin aan de Quinten Matsijslaan in Reet, rondhuppelend op zijn gazon.

Eind mei kregen we een nieuwe melding binnen dat er een hop was waargenomen in de omgeving van de Borzestraat in Reet. In de dagen en weken daarna werd die omgeving regelmatig afgescand op de aanwezigheid van een hop, zonder succes evenwel...

Hop in tuin Quinten Matsijslaan Reet
foto: Marc Van Bulck

Vogels in de regio: Lente 2009

Kris De Keersmaecker

Vogels in de regio is een vaste rubriek in dit tijdschrift. De waarnemingen van maart tot en met mei kwamen tot stand dankzij de medewerking van: Luk Smets, Ria Thys, Luc De Wit, Chris Coeckelbergh, Karl Struyf, Sylvian Verbruggen, Marc Van Bulck, Arthur Wuyts, Chantal De Schepper, Paul Mees, Joeri Claes, Bart Verstraete, Kris Vos, Johan Herreman, Freddy Simons, Rosette De Roeck, Joost Reyniers, Herwig Mees, Wim Van den Bossche, Walter Schrey, Desire Tierens, Stijn Baeten, Jens Bruneel, Jan Rottiers, Louis Verstrepen, Peter Hofman, Guy Buyst, Jan Celis, Joachim Tafforeau, Kristof Van Asten, Gerald Driessens, Robin Vermeylen, Ken Lossy, Dirk Colin, Gert Flies, Ronan Felix, Filip Van den Wyngaert, Hans De Schryver, Wim Van Eyken, Wouter Van Assche, Gerry Heyrman, Erik Van Bogaert, Johan Colman, Robert Jooris, Erik, Bart en Kris De Keersmaecker.

Tussen 18 en 30 april waren er op het Noordelijk eiland tot 2 Geoorde Futen aanwezig en op 5 april werden er op AWW 5 te Rumst zelf 12 ex geteld. Een onvolwassen Kwak werd op 18 mei en 1 juni gezien op het Noordelijk eiland. Telkens één Kleine Zilverreiger

was op 1 april en op 13 en 25 mei op het Noordelijk eiland aanwezig. Tot 29 april was er nog één Grote Zilverreiger afwisselend aanwezig op het Noordelijk en Zuidelijk eiland. Vermoedelijk dezelfde vogel werd ook gezien op 2 en 8 maart in het Niels Broek, op 15

maart in de Maaienhoek te Schelle op 25 maart op de Vliet te Schelle/Hemiksem en op 1 april in de Kleiputten te Terhagen. Eén Purperreiger trok op 5 april noordwaarts over de Schelde te Hemiksem/Bazel. Op 21 mei vloog er één Zwarte Ooievaar over de Schelde

te Bazel/Hemiksem.

Overvliegende Ooievaars werden gezien met 3 ex over de A12 te Schelle op 23 april, 2 ex over het Broek Denaeyer op 20 april en telkens 1 ex over het Noordelijk eiland op 6 april en over AWW 5 te Rumst op 8 mei. Telkens één adulte Lepelaar werd op het Noordelijk eiland gezien op 17, 18 en 26 april en op het Zuidelijk eiland op 24 mei. Zomertalingen werden gezien op het Noordelijk eiland vanaf 15 maart met een maximum tot 6 ex op 6 april en een broedpaar was aanwezig in het Broek Denaeyer op 27 maart en 22 april. Eén adult mannetje Krooneend was op 7 april aanwezig op het Noordelijk eiland. Toppers werden op het Noordelijk eiland gezien met één exemplaar op 17 maart en een groepje van 4 ex op 7 mei. Op 9 maart zat

er nog een koppeltje Brilduikers op de Nete te Rumst. Eén vrouwtje Nonnetje pleisterde nog tot 6 april op het Noordelijk eiland. Twee mannetjes Grote Zaagbek werden op 8 maart gezien op AWW 5 te Rumst en één vrouwtje was op 8 en 11 maart aanwezig op het Noordelijk eiland. Vanaf 14 mei verschenen de eerste Wespindieven terug in de regio, toen er over de Hoofdboslaan te Hemiksem 3 ex overvlogen. Waarnemingen van telkens één overvliegende Zwarte Wouw werden gedaan op 14 en 24 april op het Noordelijk eiland, op 25 april over de Hoofdboslaan te Hemiksem, op 14 mei over het Niels Broek, op 16 mei over AWW 5 te Rumst en op 23 mei over Broek Denaeyer. Blauwe Kiekendieven waren opvallend aanwezig in de regio met tot 5 april verschillende waarnemingen op het Noordelijk eiland en in de Bazelse Polder, maar ze werden ook elders in de regio waargenomen. Exemplaren telkens in vrouwtjeskleed werden gezien op 6 maart in de Maaienhoek, op 8 maart en 10 april in het Broek Denaeyer, op 8 maart in de Kleiputten te Rumst, op 5 april over de Hoofdboslaan te Hemiksem en op 11 april in de Reukens te Aartselaar. Eén adult vrouwtje Grauwe Kiekendief werd overtrekkend gezien aan AWW 5 te Rumst op 29 april.

Haviken werden gezien met één exemplaar aan de Hoofdboslaan te Hemiksem op 5 april en twee ex in het Zinkval te Aartselaar op 10 april. Telkens één Visarend werd overvliegend gezien op 23 april over de Grote Vijver te Walem, op 14 mei over het Niels Broek en op 24 mei over het Noordelijk eiland en de Laarpolder te Schelle. Eén Smelleken trok op 21 april over de Grote Vijver te Walem. Boomvalken waren vanaf 18 april terug in de regio aanwezig er waren waarnemingen op het Noordelijk eiland, het Niels Broek, in de Kleiputten te Terhagen/Rumst, in de Oude Netearm te Rumst en aan de Hoofdboslaan te Hemiksem. Na twee jaar was er terug een succesvol broedgeval van het koppel Slechtvalken aan de Centrale te Schelle, op 14 mei werden er drie jongen geringd. Op 29 mei vloog er een Slechtvalk over het centrum van Aartselaar. Koppeltjes Patrijzen werden gezien op 1 maart in de Morenhoek te Rumst en op 6 april in de Reukens te Aartselaar. Een groep van 25 Kraanvogels vloog op 1 maart over de Oude Netearm te Rumst en op 17 april werden er 5 ex op het Zuidelijk eiland gezien.

Op 23 en 24 mei waren 3 Bontbekplevieren aanwezig op het Noordelijk eiland. Drie Goudplevieren vlogen op 1 maart over het Noordelijk eiland. Eén Drieteenstrandloper vloog op 8 mei over AWW 5 te Rumst. Eén Temmincks Strandloper was op 9 mei aanwezig op het Noordelijk eiland. Tot 45 Zwartkopmeeuwen waren op 16 mei aanwezig in de Morenhoek te Rumst. Dwergmeeuwen werden op het Noordelijk eiland gezien met 4 ex op 14 april, 2 ex op 18 april en 10 ex op 26 april en op AWW 5 te Rumst met 4 ex op 6 mei en telkens 1 ex op 25 april en 8 mei. Eén adulte Geelpootmeeuw was op 9 mei op het Noordelijk eiland aanwezig. Eén Pontische Meeuw werd op 19 april op AWW 5 te Rumst gezien. Eén adulte Grote Stern vloog op 6 mei over AWW 5 te Rumst. Twee Noordse Stern vlogen eveneens op 6 mei over AWW 5 te Rumst en op 9 mei foerageerde één exemplaar aan het Zeekanaal te Wintam. Telkens één Witwangstern werd op het Noordelijk eiland gezien op 18 april, 18 en 21 mei en twee exemplaren waren op 8 mei op AWW 5 te Rumst aanwezig. Zwarte sterns werden gezien op AWW 5 te Rumst met 19 ex op 13 mei, op het Noordelijk eiland met maximum 2 ex tussen 10 en 31 mei en 5 overvliegende ex over Schelde te Hemiksem op 3 juni. Zingende Zomertortels werden gezien in de Kleiputten te Terhagen/Rumst en de Biezenweiden.

De absolute topsoort betrof de waarneming van één Hop die op 18 april in een tuin van de Quinten Matsijlaan te Reet zat (zie artikel hop hop hop). Een Engelse Gele Kwikstaart was op 26 april aanwezig op het Noordelijk eiland, net als één Noordse Gele Kwikstaart. Telkens één Beflijster werd gezien op het Noordelijk eiland van 8 tot 18 april, in de Speltenvelden te Schelle op 15 en 18 april, in de Kleiputten te Rumst op 19 april en aan AWW 5 te Rumst op 29 april. Telkens één zingende Snor werd gehoord in het Broek Denaeyer op 22 april en op het Zuidelijk eiland op 19 mei. Een roepende Buidelmees werd 6 en 14 april gehoord op het Zuidelijk eiland.

Gelieve uw waarnemingen van de zomerperiode (juni tot augustus) in te voeren op de waarnemingsite www.waarnemingen.be of binnen te brengen voor 10 september. Met dank.

RupelAartjes

Kids/ouders/grootouders ontdekken samen de natuur...

Hallo, kids

Grote vakantie... superlange dagen

Met Natuurpunt willen we van deze momenten gebruik maken om enkele aparte dingen te doen. Wat dacht je immers van een bezoek aan een echte boerderij of een echt fort??

Woensdag 1 juli: op bezoek bij de koeien op een echte boerderij

Vandaag verwachten de koeien van Dorien en Serge ons in hun boerderij aan de Dirkputstraat in Boom. Een rustige plek waar ook een torenvalk of een uil zou kunnen broeden!

Kinderen vanaf 4 jaar die een schepnetje hebben om waterdiertjes te vangen, mogen dit meebrengen.

Afspraak om 14u op de parking van het Cultureel Centrum, della Faillelaan Aartselaar en terug om 16u.

Voor grootouders of ouders die liever rechtstreeks naar de boerderij rijden: in de Dirkputstraat in Boom de zijweg nemen tussen huisnummers 303 en 309.

Je komt dan op het erf. De activiteit begint om 14u15

Wij voorzien een drankje.

Onkosten: 0,5 euro voor Natuurpuntleden en kinderen, 1 euro voor niet-leden.

Vooraf inschrijven bij:

Erik, erik.dk@skynet.be - 03/887.13.72

of bij Hilde, hiljans@hotmail.com - 03/887.36.45

In de kinderboerderij - foto Ria Thys

Woensdag 26 augustus: Kids, ouders en grootouders bezoeken het fort van Liezele

Vandaag bezoeken we een echt fort. Het fort van Liezele is meer dan 100 jaar oud en het maakte ooit deel uit van de derde fortengordel rond Antwerpen. Het is deels ingericht als museum; verschillende lokalen zijn heringericht in hun oorspronkelijke staat. In de geschutskoepels, slaapzalen, de infirmerie, de commandokamer kan je de sfeer van het vroegere soldatenleven nog bijna voelen. Een ander deel werd ingericht als recreatiezone. Enkele ontoegankelijke gangen

Fort Liezele

werden door Natuurpunt ingericht als vleermuizenreservaat.

Afspraak: 13u30 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat 2850 Boom. Vandaar rijden we carpoolend naar het Fort aan de Fortbaan 2 Puurs

Vooraf inschrijven bij: Erik tel: 03/887.13.72 - erik.dk@skynet.be

Woensdag 2 september:

Bang van een spin ???

Het nieuwe schooljaar is nog maar twee dagen jong. Kleuters en lagere schoolkinderen moeten nog even wennen aan de nieuwe juf of meester. Schriften en boeken moeten gekaft worden ...

Maar allicht heb je wel even tijd om wat meer te vernemen van spinnen ...

Omdat we vorig jaar verschillende kinderen (en ouderen) hebben moeten ontgoochelen wegens een te grote vraag om in te schrijven, hernemen we de activiteit!

Bang van een spin? foto Luk Smets

Wie heeft al eens een spinnetje van heel dichtbij bekeken?

Wie is enorm dapper en heeft al ooit eens een spin durven vastnemen?

Wie heeft al eens spinnensoep geproefd?

Wie wil een gezellige spin knutselen?

Vandaag kunnen kinderen vanaf 4 jaar samen met hun grootouders/ouders van die prachtige beestjes heel wat te weten komen. We weten zeker dat na deze middag niemand nog een spin durft of wil doodtrappen...

Afspraak: van 14u tot 16u in het Sportcentrum van Aartselaar, Kleistraat 202.

Deelnameprijs voor Natuurpuntleden en kinderen € 2, voor niet-leden: € 3.

Inschrijven bij: Ria Thys: ria.thys@telenet.be - 03. 289.73.66 of bij Hilde Janssens - hiljans@hotmail.com - 03.887.36.45

zele foto Erik De Keersmaecker

Vlinders Tellen

Gert Verschueren

Met onze gele petjes van Poeders Mann omgekeerd op het hoofd tegen de brandende zon in onze nek, een glazen potje in de ene hand en een zelf geïmproviseerd vangnetje in de andere trokken we op het heetst van de dag door onze tuin.. Niet om aan wetenschappelijk onderzoek te doen, neen, daar stonden we toen nog helemaal niet bij stil. Dit was keiharde competitie.

Onze veel te grote zonnebrillen verhulden onze blikken als om te vermijden dat onze tegenstanders aan onze ogen konden zien, waar onze volgende prooi zich bevond. De arena lag open en ik weet niet hoe mijn vader het aan boord legde maar van in de lente tot de herfst was onze tuin een toevluchtsoord voor alle soorten vlinders. Een verraderlijk rustpunt want het mag je duidelijk zijn dat we onze jacht niet afsloten met 2 of 3 bont gekleurde exemplaatjes. Neen, tientallen bonte vlinders werden door ons van de bloemen geplukt en belanden in onze glazen potjes. Op het einde van de wedstrijd hingen onze vingers vol van de afgeschilferde kleuren van de vleugels van de vlinders. Helaas was dit ook aan de bepotelde en verkreukte vleugels van onze slachtoffers te zien. De mooiste overlevende insecten werden al eens een dag bijgehouden en in huis uitgesteld maar ik betwijfel of ze dit als een welkome verlenging van hun korte leven apprecieerden .

De laatste jaren als ik in mijn eigen tuin rondwandelde, vroeg ik me dikwijls af waar de vlinders nu bleven. Met pijn in mijn hart heb ik me afgevraagd of wij ze vroeger nu echt allemaal gevangen hadden? Slechts een enkeling dwarrelde nog eenzaam en verschrikt weg bij het verschijnen van de 'Grote Vlindervanger'. Allicht is dat niet de reden van de verkleinde populatie van de vlinders. Ook deze insecten hebben te lijden onder de veranderde ecologische omstandigheden. Maar ook daar hebben wij zelf aan meegewerkt

Ik moet eerlijk toegeven dat mijn schuldgevoel zijn bijdrage leverde aan de plaatsing van de Buddleia in mijn tuin. Ik heb er lang over nagedacht

Koninginnenpage

want de plant is eigenlijk niet echt van nature in ons kontreien terug te vinden. Het is eigenlijk een exoot en in de grond preferer ik toch nog altijd om vooral planten van hier in de tuin te plaatsen. Inheems is de struik, in China, Zuid-Afrika, Himalaja, maar ook in Chili, Argentinië, Peru en delen van Noord-Amerika. Hij groeit daar in de vrije natuur op stenige stranden langs rivieren, in wegbermen en struikgewas, op hellingen en in houtwallen. Hier kan je hem echter wel in alle planten- & tuincentra's kopen. Verleden zomer was hij me opgevallen in Toscanië en ik kan je verzekeren dat zijn bijnaam 'Vlinderstruik' niet toevallig of onterecht is gegeven.

Het aantal vlinders die op de in het wild groeiende struiken rond fladderden, was fenomenaal.

Vanwaar mijn schuldgevoel voor het verdwijnen van de vlinders komt, mag dan misschien niet geheel duidelijk zijn, met de plaatsing van de Vlinderstruik in mijn tuin wil ik dit toch nog proberen goed te maken.

Daar kwam nog bij dat ik heel toevallig opmerkte dat Natuurpunt Limburg zadenmengsels voor vlinderweiden verkocht en in dezelfde bui heb ik dan ook een hoekje vanachter in de tuin gemaaid en de zaden van de vlinderweide uitgestrooid.

Het is nu wachten op het effect maar met een vlindervangnetje kom je bij mij zeker niet meer binnen.

Ik wil met deze natuurlijk geen aanzet geven tot het plaatsen van exotische planten in uw tuin.

Er zijn tal van planten die je tuin aantrekkelijk kunnen maken voor vlinders of waardoor vlinders je tuin aantrekkelijker kunnen maken.

Op droge gronden zijn Beemdkroon, Hemelsleutel, Muurpeper, Anijsplant, Kattenkruid e.a. aanraders om bepaalde vlinders te lokken. Op vochtige gronden is het gemakkelijker om Koninginnekruid, Herfstaster, Blauwe Knoop, Zilverkaars e.a. te cultiveren om vlinders aan te trekken. Het gebruik van sproeimiddelen is dan weer nefast voor de overlevingskansen van deze insecten.

Als eerste bezoeker na al mijn vlinder vriendelijke acties mocht ik vandaag reeds een Bont Zandoogje ontvangen. Elke vlinder heeft zijn specifieke waardplant. Een waardplant is de geschikte plant voor het afzetten van de eitjes van deze vlindersoort. Bij het natrekken van de waardplant voor het Bont Zandoogje bleek wel aangegeven dat dit "diverse grassen" zijn en allicht zal het braakliggende veld naast mijn huis meer doorslaggevend geweest zijn voor zijn bezoek dat mijn eerder vermelde aanplanten maar we leven op hoop dat onze vroegere deugnietenstreken ons toch nog gegeven gaan worden.

Ook tijdens het doorkruisen van de Reukens ben ik de vlinderstruik reeds

in het wild tegengekomen. Het ligt wel niet alleen aan de paar vlinderstruiken die in de Reukens spontaan beginnen groeien zijn, maar het valt me op dat er in de Reukens dit jaar reeds aanzienlijk meer vlinders te bespeuren zijn. De Distelvlinder die dit jaar blijkbaar een succesjaar tegemoet gaat, heeft ook hier zijn weg naartoe gevonden.

Vlinder mee !

In het laatste Natuur.blad stak een handige brochure over het wel en wee van deze bonte gevleugelde fladderaars - "Vlinder mee!" - met de uitnodiging om op 1 & 2 augustus deel te nemen aan de Landelijke Vlindertelling in je tuin.

Met Natuurpunt Aartselaar zullen we op zondag 2 augustus van 2 tot 4 uur in De Reukens proberen te ontdekken welke vlinders hier hun thuis hebben gevonden. Tot dan.

Ontsnippen... wat is dat ?

Johan Peymen

Op plaatsen waar belangrijke natuurgebieden worden doorsneden, vormen de wegen een onoverbrugbare barrière voor bepaalde planten en diersoorten (versnippering). Het herstel van de verbindingen tussen versnipperde gebieden (ontsnippering) is belangrijk om de uitwisselingsmogelijkheden van diverse diersoorten te herstellen. Deze verbinding kan gerealiseerd worden door de aanleg van wildpassages. Deze moeten echter gezien worden als effectverzachtende (mitigerende) maatregelen. Nog beter zou zijn bij aanleg van nieuwe wegen het tracé zo te bepalen dat natuurgebieden niet worden doorsneden.

Het negatieve effect van wegen op hun natuurlijke omgeving hangt nauw samen met de intensiteit van het verkeer en de eigenschappen van de weg. Een autosnelweg met twee maal twee rijstroken heeft ongeveer een breedte van 40 m (inclusief beperkte berm, veiligheidsstrook en beperkte middenberm). Dit is een oppervlakte-inname van 4 ha per lopende kilometer. De ligging van het tracé (onder of boven het omringende landschap) heeft bovendien een belangrijke impact op de eenheid van het landschap aan weerszijden van de weg.

Sinds de aanleg tussen 1969 en 1976 heeft de E314 een enorme versnipperende invloed op de omliggende bos- en natuurgebieden en in het bijzonder op de verschillende fauna-elementen die er leven. Dat fenomeen versterkt nog steeds door het toenemende autoverkeer.

De E314 versnipperd o.a. een 9000 ha groot complex van natuurgebieden in het oosten van Limburg op het oostelijk deel van het Kempens Plateau

en de helling naar de Maasvlakte. Die as begint in het noorden in Bree en Maaseik en gaat in het zuiden door tot Lanaken en Bilzen. Tussen de afrit Genk en de afrit Maasmechelen wordt de Mechelse Heide doorsneden. De Mechelse Heide maakt deel uit van het Nationaal Park Hoge Kempen.

Op basis van ecologische randvoorwaarden zijn tussen de afrit Genk (32) en de afrit Maasmechelen (33) een aantal plaatsen gekozen waar een faunapassage kon aangelegd worden. Hierbij werd rekening gehouden met bestaande bruggen en ondertunnelingen, maar er zijn ook voorstellen gedaan voor de constructie van nieuwe faunapassages.

Op onze ontsnipperingswandeling van zondag 27 september zullen wij een recent gerealiseerde ecoduct (Mechelse Heide), ecoveloduct en ecotunnel (Den Teut) bezoeken. Deze uitstap is in die zin uniek omdat deze constructies voor het grote publiek normaal gezien niet toegankelijk zijn.

Zie voor meer info bij Natuurkaler Aartselaar

Voor de deskundige toelichting kunnen we rekenen op een aantal mensen vanuit de Vlaamse Overheid die nauw betrokken zijn bij de ontsnippering van deze natuurgebieden :

Jos Gorissen (boswachter regio Hoge Kempen, Agentschap voor Natuur en Bos)

Katja Claus (Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Cel Natuurtechnische Milieubouw)

Marleen Moelants (Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Projectgroep Natuurtechniek)

Johan Peymen (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)

Welkom in ANB-domeinbos Cleydaelhof

Luk Smets

Het Cleydaelhof is gelegen aan het Zinkval te Aartselaar tegenover het kasteel Cleydael. Het werd in 1997 aangekocht door de Vlaamse Overheid en is nu in beheer van het Agentschap Natuur en Bos (ANB).

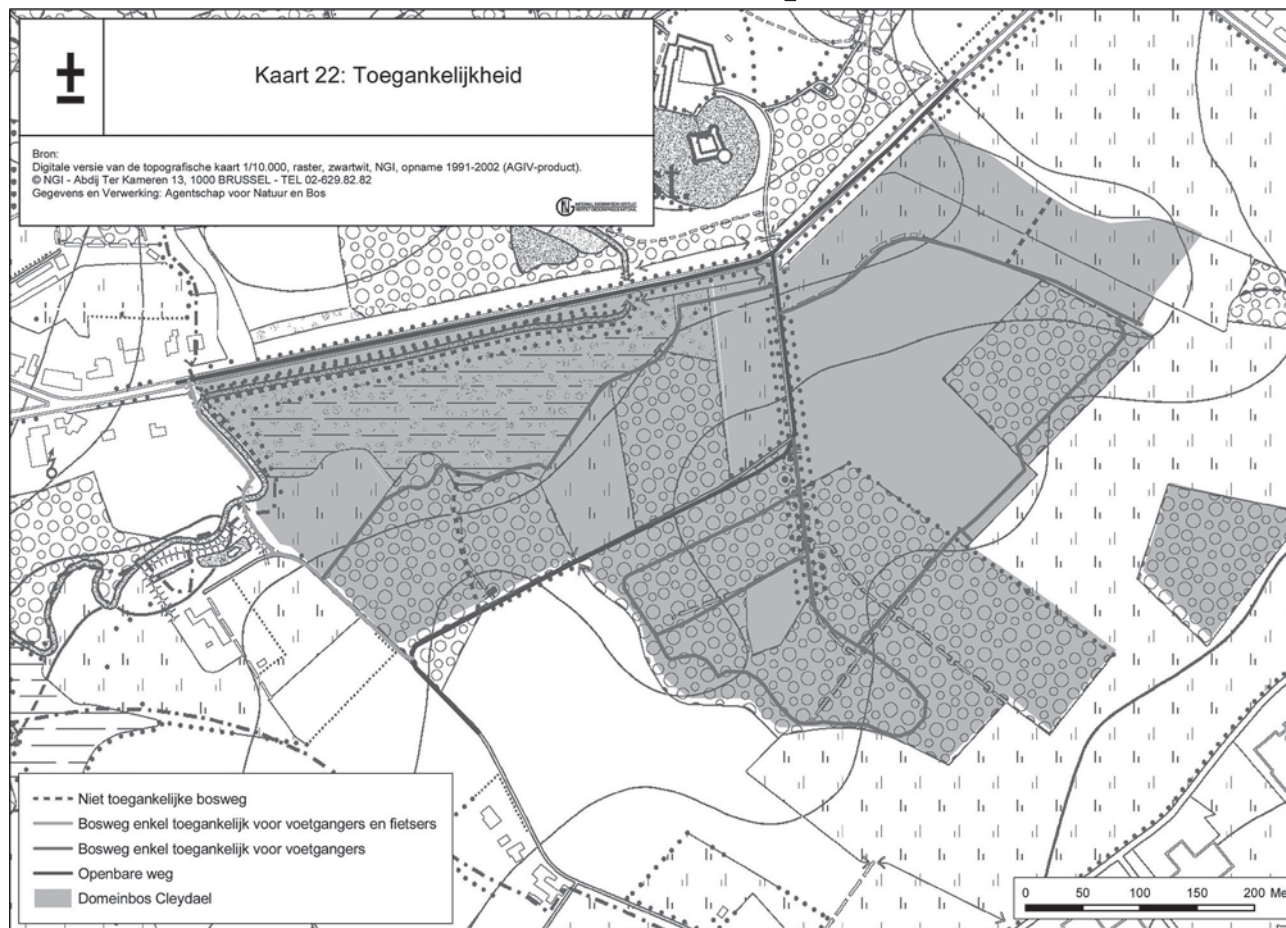
In juli werd het bosbeheerplan voor 20 jaar voorgesteld. We halen volgend fragment uit dit plan, dat de algemene doelstellingen weerlegt:

"Dit gebied valt in belangrijke mate op door zijn historiek. In het actuele bosbeeld is het

vroegere middelhoutbeheer nog zeer duidelijk te herkennen. Dit maakt het bos op Vlaamse schaal vrij bijzonder. De natuurwaarde geeft enkele waardevolle aspecten aan, maar het is duidelijk dat de meeste faunagroepen slechts sporadisch zijn onderzocht. Verder is er een zeer grote vraag naar recreatiemogelijkheden in deze regio. De belangrijkste aandacht moet dan ook uitgaan naar het behoud van het historisch karakter, ontwikkeling van de natuurwaarden en mogelijk maken van zachte recreatie. Door het instandhouden van historische beheersvormen wordt niet alleen het historisch en landschappelijk karakter bewaard, maar worden ook belangrijke maatregelen voor de natuurwaarden gerealiseerd en wordt een zeer attractief afwisselend landschap behouden voor de wandelaars.

Door het belang van de andere functies en doordat er de komende 20 jaar geen grote kappingen voorzien zijn, komt de economische functie enigszins op de achtergrond. Het bos zal de komende 20 jaar voornamelijk brandhout produceren via het hakhoutbeheer. Op langere termijn zal de productiefunctie echter weer aan belang winnen."

Nu wordt het bos ook opengesteld via

een gevarieerd padennetwerk voor wandelaars. Er zal ook een kleine parking worden aangelegd. Langs het rietveld is een nieuw wandelpad aangelegd, zodat het nu mogelijk is een luswandeling van 3 km te maken. Weldra zal ook bewegwijzering worden aangebracht. ANB en Natuurpunt wensen dat de Zinkvalstraat verkeersluw zou worden. Daarvoor is medewerking van de gemeente vereist. Natuurpunt Aartselaar zal er via de Milieuraad op aandringen hier werk van te maken.

Wat leren we verder uit het beheerplan? De grote afwisseling van verschillende biotopen (rietmoeras, grote zeggevegetatie, poel, hooiland, ruigte, hakhout en opgaand bos) maakt dit gebied waardevol. Het is de bedoeling om deze variatie de komende jaren verder te benutten door ze optimaal te beheren en geleidelijke overgangen te voorzien. Enkel dode en zieke bomen, die een gevaar vormen voor wandelaars zullen systematisch verwijderd worden. Andere blijven: dood hout brengt leven in het bos. Enkele woekerende uitheemse soorten zoals Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers en robinia zullen planmatig verwijderd worden. Geschikt maaibeheer op de open plekken zal de verdrukke natuurwaarden kans geven op her-

stel. Zo zal elk jaar een derde van het rietveld gemaaid worden, zodat er een zonering in leeftijd ontstaat. Grasvelden moeten terug bloem- en vlinderrijk worden.

Natuurpunt Aartselaar is zeer verheugd dat de ecologische en recreatieve functies ten volle aandacht krijgen. De nieuwe wandelwegen stellen ons in staat onze wandelingen met natuurgids aangenamer te laten verlopen. Op deze wijze helpen we het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud verhogen. Ook op het vlak van natuurstudie zullen we in de toekomst meer activiteiten ontplooiën, zoals flora- en planteninventarisaties om de onvolledige kennis van het gebied aan te vullen.

Hierbij kunnen alle leden hun steentje bijdragen. Ga je eens op verkenning door deze mooie hoek van onze gemeente, noteer dan de planten en dieren die je herkent. Op www.waarnemingen.be kan je deze ingeven. Een massa gegevens van onze leden, moet op termijn een getrouw natuurbeeld geven.

Bron: Uitgebreid bosbeheerplan 2009-2028, Arno Thomaes & Kris Vandeckerkhove, 2009, INBO

Cursus Spoorzoeken voor beginners

Wie was er als kind niet gefascineerd door oude indianenverhalen? Wie zit er iedere avond aan de buis gekluisterd om te zien hoe één of ander CSI-team aan de hand van de kleinste aanwijzingen het verleden kan reconstrueren?

Sporenonderzoek spreekt tot de verbeelding en kan tijdens een wandeling een heel nieuw licht werpen op de natuur en haar bewoners. Om mensen een beetje wegwijs te maken in deze verloren kunst bieden we een driedelige cursus spoorzoeken voor beginners aan.

Wat zijn sporen?

Veel mensen denken bij sporen direct (en vaak alleen) aan de pootafdrukken in het zand en kijken niet verder rond naar andere sporen. Toch zijn er ontzettend veel sporen die je kunnen vertellen wat voor dieren er in een bepaalde omgeving voorkomen. Afgebroken takken, geschuurde boomschors, veren van vogels, ontlasting: allemaal sporen die je iets vertellen over wie en wat er allemaal is langsgekomen.

Praktisch:

Twee theoretische lessen:

vrijdag 16 en vrijdag 23 oktober van 19.30 u tot 22.30 u in het Parochiaal Centrum, Zaal Laïs, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar

Praktijkwandeling: zaterdag

17 oktober trekken we er op uit om de natuur eens door een andere bril te bekijken. We komen samen om 9 u op de hoek van de Zinkvalstraat en de Cleydaellaan te Aartselaar en we wanen ons drie uur lang Sherlock Holmes in het mooie domeinbos van ANB, het Cleydaelhof.

Joeri Cortens van Natuurpunt Educatie is onze supergemotiveerde lesgever. Curieuzeneuzen, welkom!

Braakbal met schedelresten

© A.M. Liosi

Vogelschedel

Interesse in de cursus?

Stort 12 euro als Natuurpuntlid op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding "Cursus spoorzoeken" en je mailadres of tel.nr. Niet-leden betalen 15 euro. In de deelnameprijs is een cursusboek inbegrepen. Info en verantwoordelijke van de cursus: Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be

Een nieuwe cursus: kijken naar vleermuizen

Op warme zomerse avonden lijken ze soms wel rond onze hoofden te vliegen. Weinige diersoorten vroeger en nu, hebben zo tot de verbeelding van mensen gesproken als vleermuizen. Het fabeltje dat vleermuizen in je haar vliegen houdt nog steeds goed stand. Tijdens deze cursus bieden we een aantal boeiende ontmoetingen aan met onze vleermuizen zonder dat ze in je haar vliegen...

Hieronder alle info over de cursus:

Dinsdag 4 augustus: infoavond met Joeri Cortens

Joeri Cortens, medewerker van Natuurpunt Educatie laat ons kennismaken met de bijzondere levenswijze van deze mysterieuze nachtdieren. Niet alleen worden alle Vlaamse soorten voorgesteld, we staan ook stil bij een aantal prangende levensvragen. Hoe klein is het geslacht van een Kleine dwergvleermuis? Waarom heeft een Watervleermuis grote voeten?

Afspraak: 19u30 vergaderzaaltje, sporthal Uitgedekt Schoor, Europalaan 3 Terhagen

Maandag 17 augustus: vleermuizen spotten met Dirk

Vandaag brengen we met Dirk Costrop een bezoek aan de ijskelder van het hof ter Eycken in Rumst. Daarna maken we een avondwandeling in de Oude Nete-arm, waar we hopelijk een ontmoeting hebben met juist...vleermuizen.

Afspraak: 20u30 ingang park, Hof ten Eikenlaan Rumst

Donderdag 27 augustus: kijken naar laatvliegers

Topattractie van de avond worden de uitvliegende laatvliegers aan de kerk van Niel. Op de zolder van de Nielse kerk huist een kolonie van ongeveer 40 vleermuizen. Na het bekijken van de laatvliegers maken we een wandeling door de polders van Niel en Schelle, waar we hopen op een ontmoeting met jagende laatvliegers

Afspraak: 19u45 parochie-huis, Kerkstraat 3 Niel

Zaterdag 19 september: op zoek naar vleermuizen in het fort van Bornem

De Antwerpse fortengordel staat internationaal bekend voor de vele vleermuizen die er overwinteren. Omwille van de bijzondere waarde van de forten voor de fladderende zoogdiertjes heeft men in 2001 een groot deel van deze fortengordel tot Europees Habitatrichtlijngebied opgewaardeerd. Het fort van Bornem is één van de toplocaties voor overwinteren-

de vleermuizen. Herwig Mees van Natuurpunt Klein-Brabant leidt ons rond in de gangen van het fort.

Aangepaste kledij (die een beetje vuil mag worden) en laarzen zijn een absolute must.

Afspraak: 9u30 parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom, daarna rijden we carpoolend naar het fort van Bornem. Of om 10u aan de ingang van het fort, Barelstraat Bornem

Laatvlieger foto VILDA/Yves Adams

Inschrijven voor de cursus vleermuizen, kan door een storting van 14 euro of 10 euro (-16 jarige) op rekening 001-3845875-95 van Natuurpunt Rupelstreek, kern Boom-Rumst, met vermelding: Cursus vleermuizen, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Niet-Natuurpuntleden betalen 20 euro.

Wacht vooral niet te lang om in te schrijven, het aantal deelnemers is beperkt tot max. 20 personen.

Meer info: Sven Lambrecht - 0499/23.98.00

Veenmollen in Schelse tuintjes

Luc Verhaegen

Als kind hoorde ik mijn grootvader en later mijn vader dikwijls zeggen: we zitten weer met veenmollen, straks is onze aardappeloogst naar de vaantjes. Wist ik veel wat zij toen bedoelden. Vermits het tuinieren dan blijkbaar toch in mijn genen zit, ben ik begin april tijdens het omspitten van mijn moestuin niet minder dan acht exemplaren tegengekomen. En ik was echt wel onder de indruk van dit toch wel imposante insect. Naar insectenmaatstaven is het een zeer groot, bijna angstaanjagend, vijf centimeter lang insect. Het is gemakkelijk te herkennen aan zijn tot echte graafpoten omgevormde voorpoten. Veenmollen worden soms ook aardkrekels of molkrekels genoemd en ze komen bijna altijd voor in zandgrond en in groentetuinen. In losse grond kunnen ze gemakkelijk hun gangen graven en hebben ze ook voldoende voedsel.

Veenmollen zijn alleseters die insectenlarven, regenwormen, weekdieren, plantenwortels en kiemende zaden eten. Tevens zouden ze zelfs kannibalistisch zijn. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant.

Over de veenmol is vrij veel geweten,

Veenmol foto VILDA/Yves Adams

ook over de voortplanting. Het mannetje maakt een ondergronds holletje en gaat aan de ingang zitten tjirpen zodanig dat de holte het geluid versterkt. Het getjirp is niet zo luid. De paring vindt plaats in het holletje en het vrouwtje legt tot 300 eitjes in een speciale kraamkamer. Veenmollen-vrouwtjes zijn buitenbeentjes in het insectenrijk, het vrouwtje verzorgt de eitjes door ze schoon te houden en beschermt de jonge veenmollen na hun geboorte. Na enkele weken verlaten de jongen (nimfen) het nest, maar het duurt nog anderhalf jaar voor ze volwassen zijn. Jonge veenmollen hebben dus geen larve-fase. Vermits

veenmollen echte veelvraters zijn, zijn ze geen graag geziene gasten in een moestuin.

Ze staan wel op de Rode lijst als erg bedreigd en ze mogen dus eigenlijk niet bestreden worden. Men kan ze wel levend vangen, door onder hun gangenstelsel een glazen bokaal in te graven.

Veenmollen hebben uiteraard ook natuurlijke vijanden, zoals mollen, spitsmuizen, eksters, kraaien en andere grote insectenetende vogels. Vermits veenmollen reeds 3 generaties in ons Schels moestuintje voorkomen, heb ik alvast één ding met hen gemeen. We houden beide van de Schelse grond.

Woelen in de poelen van Maaienhoek

Woelen in de poelen is reeds lang een klassieker bij Natuurpunt. Tot voor enkele jaren was het vooral een nevenevenement en publiekstrekker bij grotere evenementen zoals de Dag van de Aarde aan de Oude Nete-arm in Rumst, de kleiputten in Terhagen of Maaienhoek in Schelle.

Sinds de opstart van ons combi-aanbod voor kids/ouders/grootouders is het een jaarlijks weerkerend aanbod waarbij we trachten om ieder jaar een ander natuurgebied te bezoeken. Vorig jaar bezochten we Walenhoek in Niel en dit jaar zetten we de poorten van Maaienhoek in Schelle wijd open.

Gewapend met schepkorfjes, plastic bakjes, potjes met vergrootglazen en zoekkaarten trokken de kids op pad. Op een schepje meer of minder werd niet gekeken en groot was telkens de verrassing als er weer een klein beestje werd gevonden. De zoekkaarten zijn een prima middel om uit te zoeken om welk beestje het nu precies gaat. Zo vonden we onder meer: rugzwemmers, poelslakken, waterschorpionen, schaatsenrijders, een zoetwaterpoliep, zoetwaterpissebedden, een duikerwants en larven van roofkevers, waterjuffers, glazenmakers, eendagsvliegen, rattenstaarten, muggen en kleine salamanders.

Een dikke dank u aan Ilse voor de info aan de kids en het materiaal.

Voor de komende maanden hebben we weer een boeiend programma

voor ons kids samengesteld, met bezoeken aan de boerderij van Dorien in Boom, het fort van Liezele en een spinnenmoment in Aartselaar.

Recupereer uw lidgeld !

Wist u dat u gemakkelijk uw lidgeld kan recupereren ? Vertoon van uw lidkaart geeft u immers recht op korting in verschillende winkels, een overzichtje:

- Natuurpunt Winkel, Stationsstraat 40, Mechelen: winkel.natuurpunt.be -boeken en optiek 10 % ledenkorting
- Natuurpunt Winkel Ekeren (lokaal verkooppunt) Steenstraat 25, 2180 Ekeren: beperkt gamma Natuurpunt Winkel, optiek enkel op afspraak, 10 % ledenkorting
- Sights of Nature, Pieter de Conincklaan 108 in 8200 St-Andries Brugge, 050-31 50 01, son@deputter.com. Fungeert als Natuurpunt-optiekshop, waar leden terecht kunnen voor deskundig advies bij aankopen van verrekijkers, telescopen en statieven. Op vertoon van je lidkaart krijg je tien procent korting!
- Schoenen Torfs: Boomsesteenweg 960A, Wilrijk. Als lid van Natuurpunt krijg je vanaf nu 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs! De voorwaarde is dat je een paar oude schoenen meebrengt. Je oude schoenen gaan dus niet op de afvalberg, maar krijgen een herstelbeurt en een nieuw leven. De totale opbrengst van de actie schenkt de winkel aan Natuurpunt voor de aankoop en het beheer van natuurgebieden in jouw buurt!
- AS-Adventure, Boomsesteenweg 666, Wilrijk: buitensport- en kampeerbenodigdheden: 5 % korting.
- Tony Mertens, Boomsesteenweg 627, Wilrijk: 5% korting bij de aankoop van Naturam-verf
- De Berghut, Plezantstraat 11, Hamme: alpinisme, speleo, trekking, kamperen: kortingscheque 10 % te verrekenen in volgende aankoop.
- Bever Zwerfport, Bredabaan 968, Merksem: kamperen, buitensport: 10% korting
- Optiek Van Grootven, Kapellestraat 20, Aartselaar: verrekijkers, telescopen: 10 % korting (5 % op dure merken Swarovski, Zeiss, Leica)
- De Zingende Druif, Landstraat 32, Nijlen: wijnhandel: 11 flessen kopen = 1 gratis

Een succesvolle werkdag in Bos N !

Sven Lambrecht

Dinsdag 16 juni was het weer zover. Samen met een klasje werkklustige leerlingen van buso-school Groenlaar te Reet trokken we ditmaal Bos N in om een aantal werkjes uit te voeren.

Wat stond er allemaal op het programma ? Het eerste en grootste werk was een heuse brug bouwen over de afwateringsgracht. Door de jaren heen hadden wandelaars takken en ook andere rommel zoals autobanden en stenen in de beek gegooid om toch maar met droge voeten aan de overkant te geraken. Dit euvel werd vanaf vandaag dus voorgoed opgelost. De beek werd met de hand (!) terug 1 meter diep uitgegraven. Hierna werden drie grote treinbielzen van wel 4 meter lang over de gracht heen gelegd. Zo'n treinbiel van die afmeting weegt als lòòd, en moest eerst nog een paar honderd meter door het bos

gedragen worden. Al geluk dat we échte mannen en vrouwen bijhadden !

Ten tweede ruimden we een grote hoop zwerfpuil op in Bos N. Blijkbaar had een groepje mensen onlangs in het bos gekampeerd en vanalles achtergelaten, tot dekens, matrassen en plastic platen toe. Om geen anderen op dezelfde ideeën te brengen, brachten we het bos min of meer in de oorspronkelijke staat terug.

Het laatste werk was niet te onderschatten. Om het bestaande rietveld jaarlijks langer van water te kunnen voorzien, diende de huidige afloop (een eternieten buis) verhoogd te worden. Er moest dus een hele hoop aarde verplaatst worden. Op het einde van de dag hadden we niet enkel een nieuwe 'stuw' maar meteen ook een nieuwe kleine poel erbij !

Graag hadden we het wandelpad hier verder afgewerkt met een mooi knuppelpad, maar dat zal iets voor volgende keer zijn... Alvast een dikke merci en proficiat aan Dominique, Kenny, Kevin, Jessie, Christoff, Michaël, Alan, Glenn, Daniël en meester Rachid !

Op zaterdag 20 juni hebben we echter moeten vaststellen dat vandalen het mooie werk vernietigd hebben. Natuurpunt heeft een klacht ingediend bij de politie. Jammer van dit kinderachtig gedrag. Bos N is van de natuur en de mensen uit de buurt, niet van vandalen.

Natuurpunt op Mano Mundo...

De voorbije jaren waren vrijwilligers telkens druk in de weer tijdens het wereldmuziekfestival Mano Mundo in Boom, enerzijds bij het broodjes smeren en het klaarmaken van de lunchpakketten voor de vele vrijwillige medewerkers, anderzijds om leden te werven voor Natuurpunt.

Vorig jaar slaagde we er zelfs in, om samen met de ledenwerbers van Natuurpunt tijdens een bijzonder zonnig Mano Mundo-weekend niet minder dan 56 mensen te overtuigen om lid te worden van Natuurpunt.

Dit jaar werd op vraag van de organisatoren van Mano Mundo: Wereldsolidariteit, 11 11 11 en de provincie Antwerpen, besloten om naast een Natuurpuntinfostand in het Werelddorp, eveneens een Natuurpuntstand uit te bouwen in het Wereld Doe-Dorp. Het Rad van de Natuur en het kerkuilbraakballen pluizen moesten onze publiektrekkers worden. Het Rad werd geleend bij de Gezinsbond Antwerpen en door Ria met veel knip en plakwerk en een reeks natuurvraagjes omgetoverd tot een heus Rad van de Natuur. Met het braakballen pluizen voor schoolgroepen hadden we vroeger al heel wat ervaring opgedaan, maar de organisatie van dergelijke momenten voor een publiek dat komt en gaat, dat was toch nieuw...

Uiteindelijk bleken het Rad van de Natuur en het braakballen pluizen beiden echte succesnummers, waarmee we heel wat kids, hun mama's en papa's en soms ook groepjes scouts en chirojongens en meisjes konden bekoren.

Een dikke dank u daarvoor aan de vele vrijwillige Natuurpuntmedewerkers: Guy, Jan, Hilde, Irma, Luk, Ria, Diane, Wouter, Luc, Ilse, Patricia, Marnix, Fried, Sandra, Lieve, Frans, Leen, Hilde en Fons.

... en de Planten- en Ambachtenmarkt

De jaarlijkse Planten- en Ambachtenmarkt is eveneens een schitterend moment om Natuurpunt voor te stellen aan een groot publiek. In tegenstelling tot Mano Mundo werken we hier enkel met vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek en even klassiek richten we ons vooral op het ledenwerven en de verkoop van nestkastjes.

Na een aarzelende start liep het ledenwerven plots als een trein, waarbij Lieve zich tot een volleerde ledenwerber voor Natuurpunt ontpopte. Niet minder dan 17 mensen konden we overtuigen om lid te worden van Natuurpunt. Ook hier een dikke dank u aan Lieve en Frans, Luc, Kris en Irma voor de medewerking.

Zondag 12 juli: Hoogzomer in de kleine natuur van Bos N

Vandaag kan je kennis maken met de kleine natuur van Bos N. Ook hier toont de natuur zich op zijn mooist. De natuurgids vertelt je meer over planten en de plannen van Natuurpunt.

Afspraak: 14u parking Van Lerijslaan (thv Gevaertlaan) Boom

Meebrengen: Stevige wandelschoenen

Info: Lieve De Clerck 03/844.17.93 of lieve_de_clerck@hotmail.com

Einde: omstreeks 16u

Dinsdag 14 juli: Verenwandeling langs de polders van Bazel en Rupelmonde en het Noordelijk eiland

Veerboten brengen ons in een wip naar de overkant van Schelde en Rupel. We starten aan het Laarhof in Schelle en wandelen naar het Callebeekveer in Hemiksem. Aan de overkant van de Schelde kijken we naar weidevogels in de polders tussen Bazel en Rupelmonde. In Rupelmonde bezoeken we de getijdenmolen en het Spaans fort. Dan trekken we naar een eetcafé voor een snack, om daarna de veerboot naar Wintam te nemen. Voor we de veerboot naar Schelle nemen, maken we nog een ommetje rond het vogelrijke Noordelijk eiland.

Afspraak: 13u parking Laarhof, Laarhofstraat Schelle

Meebrengen: Stevige wandelschoenen, een drankje voor onderweg en een verrekijker

Meld je deelname vooraf aan Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Deelnemen kost 2 euro/persoon, een combi-bezoek aan de getijdenmolen en het Spaans fort inbegrepen. Niet-Natuurpuntleden betalen 5 euro.

Einde: omstreeks 19u

Veersteiger Schelle foto: Erik De Keersmaecker

Zondag 19 juli: Wandelen op het water in de Oude Nete-arm

De geschiedenis van de Oude Nete-arm hangt nauw samen met de aanleg van de E19. Toen werd de loop van de Nete verlegd en enkele bochtige meanders werden van de rivier afgesneden, ze vormen nu de ecologische ruggengraat van het natuurgebied. Ruim 13 jaar geleden startte Natuurpunt hier met het natuurbeheer, onder meer voor het beheer van een nat weiland, vlak bij de Rumstse dorpskern. Ondertussen kon Natuurpunt ook enkele percelen aankopen.

Vandaag maken we een wandeling langs de Nete en doorheen de Oude Nete-arm. Tijdens de wandeling bekijken we enkele leuke, typische planten en hebben ook aandacht voor vlinders, libellen...

Afspraak: 14u parking achter kerk Schoolstraat Rumst

Meebrengen: Stevige wandelschoenen

Info: Fried Happaerts tel: 03/888.81.15 friedh@telenet.be

Zaterdag 1 augustus: Vlinders in het Niels Broek

Tijdens het weekend van 1 en 2 augustus is het Vlinderweekend in Vlaanderen. Tijdens onze wandeling langs de Broeklei, doorheen het Niels Broek en langs de Rupeldijk gaan we op zoek naar onze mooiste dagvlinders. Op een zomerse zonnedaag, kan je daar genieten van prachtige gekleurde atalanta's, dagpauwogen en gehakkelde aurelia's.

Met een stevig schepje geluk erbovenop misschien ook enkele distelvlinders en koninginpages. Het Niels Broek is een moerasgebied, een paar stevige wandelschoenen of laarzen zijn dus een aanrader.

Afspraak: 14u einde Ridder Berthoutlaan, thv het RVT Maria Boodschap.

Einde omstreeks 17u.

Meebrengen: Stevige wandelschoenen en een verrekijker

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Rupsen Jacobsvlinder -
foto Fons Van den Heuvel

Zondag 9 augustus: Kruiden vertellen hun verhaal in de kleiputten

Kruiden lichten ons in over de kwaliteit van lucht en bodem. Soms zijn hun namen al "veelzeggend." Kom naar de wandeling, luister en 'geniet' van ogentroost, boerenwormkruid, madeliefje en duizendguldenkruid.

Afspraak: 14u30 parking Kardinaal Cardijnstraat (recht tegenover de Korte Veerstraat) Terhagen

Meebrengen: Stevige wandelschoenen

Einde: omstreeks 16u30

Info: Vera Grieten tel: 03/888.12.47 vera.grieten@gmail.com

Woensdag 26 augustus: Kids, ouders en grootouders bezoeken het Fort van Liezele

Meer info op de kidspagina 12. in dit Rupel.blad

Zaterdag 29 augustus: Natuurbeheer in Walenhoek

Reeds meer dan 20 jaar werkt Natuurpunt aan het natuurbeheer in Walenhoek. Het resultaat mag dan ook gezien worden: bloemrijke hooilandjes met duizenden bosorchissen. Ieder jaar tijdens het laatste weekend van augustus worden de hooilandjes gemaaid en het hooi afgevoerd.

Wie zin heeft om een hele of een halve dag in de natuur te werken, is natuurlijk van harte welkom. Laarzen en werkhandschoenen zijn een aanrader

Afspraak: 9u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Einde: omstreeks 16u

Info: Carine Wils tel.03/888.30.74 - carine.wils@scarlet.be

Frank Van der Velde tel. 03/888.39.44 - frank_v_d_velde@hotmail.com

Zaterdag 29 augustus: Nacht van de Vleermuis

Over vleermuizen doen nog steeds allerlei enge verhalen de ronde. Toch zijn het mooie intelligente diertjes die op een speciale manier in de avondschemering naar voedsel zoeken. Jagen doen ze immers als de besten: op muggen, gaasvliegen en motten.

Tijdens de Nacht van de Vleermuis tovert Natuurpunt het Parochiezaaltje om tot een heus batcafé, een tentoonstelling en doorlopend presentaties over vleermuizen inclus.

Om 16u15 onthullen we een gloednieuw infobord over de laatvliegers van de Nielse kerk op het plantsoen naast de kerk. Voor een ontmoeting met de laatvliegers van de Nielse parochiekerk verwachten we je om 19u45. Vooraf stellen we de verschillende soorten vleermuizen voor en de projecten van Natuurpunt voor de bescherming van onze vleermuizen.

Afspraak: 16u Parochiezaaltje, Kerkstraat 5 Niel

Einde: omstreeks 22u - **Info:** Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 - erik.dk@skynet.be

Zaterdag 5 september: Natuurbeheer in de Oude Nete-arm

Het jaarlijkse maaien en het afvoeren van het maaisel op dit ouderwets weilandje zorgt ervoor dat typische weideplanten hier nog volop kansen krijgen. Iedere lente en zomer wordt dit weilandje dan ook omgetoverd tot een echt bloemenparadijs. Tijdens de middag verwennen we de werkers met broodjes met ham en kaas en koffiekoeken. Laarzen en werkhandschoenen zijn een aanrader

Afspraak: vanaf 9u. Het weilandje is bereikbaar langs het veldwegje aan de Kerkstraat (recht tegenover de Schoolstraat)

Einde: omstreeks 14u

Info: Fried Happaerts tel: 03/888.81.15 - friedh@telenet.be

Natuurbeheer Oude Nete
foto: Erik De Keersmaecker

Donderdag 10 september: vergadering Natuurpunt Rupelstreek

Afspraak: 20u tot 22u30 bezoekerscentrum De Paardestal, Boomsestraat 221, Hellegat-Niel

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zaterdag 12 september: Kijken naar trekvogels in Walcheren/Noord-Beveland

Met de bus rijden we rechtstreeks naar Westkapelle: het meest westelijke punt van Nederland. Daar richten we onze verrekijkers richting zee voor een halfuurtje zeevogels kijken. Vervolgens rijden we naar Neeltje Jans, het middengedeelte van Neeltje Jans is omgevormd tot een gevarieerd duinlandschap, waarin allerlei ontwikkelingsstadia van de duinen te vinden zijn. Aan de Oosterscheldekant is op een uitgestrekt slikkegebied een vogeleiland aangelegd.

Honderden steltlopers gebruiken het eiland om er bij hoogwater te rusten. Na de middag wandelen we langs verschillende inlagen en karrevelden in Noord-Beveland, prima plaatsen om kennis te maken met steltlopers en watervogels.

Afspraak: 7u30 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat 2850 Boom

Inschrijven: door een storting van 15 euro (volw.) of 9 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek, Niel, met vermelding: Bustocht Walcheren, het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres

Meebrengen: Picknick, verrekijker, eventueel telescoop. Langs de inlagen en karrevelden grazen er mogelijk schapen. Laarzen of stapschoenen meebrengen in een plastic zak is dus een aanrader!

Terug in Boom: omstreeks 19u30

Info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Dinsdag 6 oktober: Kern Boom-Rumst

Een nieuw Boom-Rumst moment, onder meer om concrete afspraken te maken over de projecten van Natuurpunt in het Bos N en de Oude Nete-arm in Rumst. De toekomst van de natuurrijke kleiputten tussen Boom, Reet, Terhagen en Rumst is eveneens een belangrijk aandachtspunt.

Afspraak: 20u tot 22u30 School Boom Park, Van Lerijslaan 221 Boom

Info: Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of svenlambrecht@gmail.com

Zaterdag 24 oktober: Natuurbeheer Bos N

Tijdens de Dag van de Natuur 2008 werd het natuurbeheer in Bos N opgestart, tevens maakten we van de gelegenheid gebruik om Natuurpunt in de buurt voor te stellen. En net zoals vorig jaar kunnen we hopelijk rekenen op een groot aantal helpende handen voor het natuurbeheer en heel wat interesse voor onze Natuurpunt-infostand.

Afspraak voor het natuurbeheer: van 9u tot 12u aan de parking langs de Van Lerijslaan, recht tegenover de Gevaertlaan. Breng best laarzen en werkhandschoenen mee.

Omstreeks 10u45 houden we een korte break.

Buren van het Bos N kunnen kennis maken met Natuurpunt aan onze info-tentje op de parking Van Lerijslaan tussen 9u en 12u

Meer info: Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of email: svenlambrecht@gmail.com

Kalender excursies Plantenwerkgroepen

Zaterdag 8 augustus: Excursie Plantenwerkgroep F.O.N

Planteninventarisatie van het zoetwatergebied langs de Rupel te Klein-Willebroek

Km-hok D4-15-24

Afspraak: 9u Sashuis Klein-Willebroek

Einde: omstreeks 17u

Info: Nico Wysmantel tel. 0476/66.63.68 of email: nico.wysmantel@pandora.be

Zondag 20 september: Excursie Plantenwerkgroep Natuurpunt Klein-Brabant

Planteninventarisatie kanaalzone Ruisbroek tussen de Rupel en het zeekanaal

Km-hok L5=D4-15-12 en M5=D4-15-21

Afspraak: 9u Nijverheidstraat Ruisbroek (ingang Van Gansewinkel)

Einde: omstreeks 12u

Info: Ronny Segers tel. 0477/55.66.38 of email: r.segers@scarlet.be

Laarzen zijn een stevige aanrader!

Natuurkalender Aartselaar

Woensdag 1 juli: Kids en (groot)ouders gaan op bezoek bij de koeien op een echte boerderij

Alle info over deze kids/ouders/grootoudersnamiddag kan je vinden op de kidsbladzijde op pagina 12.

Zondag 12 juli: Daguitstap naar De Averegten in Heist-op-den-Berg

We brengen vandaag een bezoek aan het 'wandelbos' De Averegten. Het provinciaal domein De Averegten in Heist-op-den-Berg is een gevarieerd groendomein met waardevolle hooigraslanden, een aangenaam wandelbos en een actieve bioboerderij. Meer info over het gebied op www.averegten.be

Vorig jaar konden we - onrechtstreeks - kennismaken met dit domein tijdens de workshop "hagen en houtkanten" in Aartselaar. De lesgever - Frederik Nijmann - beheert de bioboerderij in De Averegten en legde zich daar o.a. toe op de oude techniek van 'legheggen'.

Praktisch: Vertrek om 9 u met volle wagens op de parking van het Cultureel Centrum, della Faillelaan Aartselaar (kosten-delend samenrijden). In de voormiddag bezoeken we de bioboerderij in De Averegten en worden rondgeleid door Frederik Nijmann (met bijzondere aandacht voor de legheggen). We maken ook een korte wandeling door het bos met uitleg over het Provinciaal domein De Averegten door boswachter Herman Goossens

Na de picknick in de cafetaria "Het boshuis" (picknick eventueel zelf meebrengen; drank en snacks beschikbaar in het ca-fetaria) maken we nog een wandeling met uitleg over het uitgebreid bosbeheerplan

Terugkomst in Aartselaar omstreeks 17 u.

Inschrijven is verplicht bij Saskia Mercelis, saskiamercelis@hotmail.com - 0475/75 44 05

Er kunnen maximum 30 personen mee.

Deelnameprijs: 1 euro per persoon, te betalen bij vertrek aan Saskia Mercelis

Zondag 2 augustus: Vlindertelling in het domeinbos van ANB, De Reu-kens

Dagvlinders vormen belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van ons leefmilieu. Helaas doen ze het lang niet zo goed en gaan veel soorten achteruit. Om dit te documenteren vormen cijfers, verzameld door vrijwilligers een belangrijke bron van informatie. Daarom organiseert Natuurpunt sinds 2007 elk jaar een landelijke tuinvlindertelling. Ook in 2009 wordt er weer geteld.

Door de vlinders in je tuin te tellen, kan ook jij meten hoe het met de natuur in je omgeving is gesteld. Meedoen is een-voudig: je kan op de Natuurpuntwebsite www.vlindermee.be het grootste aantal doorgeven dat je van elke soort in je tuin waarnam. Ook als er weinig of geen vlinders vliegen mag je dit melden. Maar wij gaan vandaag ook eens kijken welke vlinders er in De Reukens allemaal hun thuis gevonden hebben.

Afspraak om 14 u aan het Reukenspad (Langlaarsteenweg). **Einde** van de telling is voorzien omstreeks 16 u. Voorzie zon-ne crème en zonnepet bij warm weer.

Info bij Gert Verschueren, tel. 03 /887 10 28 –gert7verschueren@hotmail.com

Woensdag 2 september: Zijn kids en (groot)ouders bang van een spin?

Alle info over deze kids/ouders/grootoudersnamiddag kan je vinden op de kidsbladzijde op pagina 13.

Zondag 20 september: Natuurwande-ling in ANB-domeinbos De Reukens

We organiseren tijdens de Autoluwe Zondag een natuurwande-ling door De Reukens onder het thema "Natuur in het Land-schap".

Terwijl we door de Reukens stappen en de fysieke paraat-heid van onze 'Kom op tegen Kanker-Boompjes' contro-leren, vertelt onze gids meer over de waarde van deze lap grond in het omringende landschap en wat we de vol-gende jaren in dit natuurgebied kunnen verwachten.

Natuurbeleving in de Reukens
foto Hilde Janssens

Praktisch:

Vertrek aan het kerkpadje in de Leeuwerikenlaan om 14 uur. Duur ongeveer 2 uur. De wandeling is gratis. Kom op deze autoluwe dag met de fiets of te voet ! Zo maak je van deze zondag een autoVRIJE zondag! Stevig schoeisel vereist.

Info bij Gert Verschueren: 03/887 10 28 – gert7verschueren@hotmail.com

Zondag 27 september: Unieke ontsnipperingswandeling in de Mechelse Heide en De Teut

Elders in dit nummer vind je een artikel over de ontsnipperingsprojecten in Limburg. Op onze ontsnipperingswandeling zullen wij een recent gerealiseerde ecoduct (Mechelse Heide), ecoveloduct en ecotunnel (De Teut) bezoeken. Deze uitstap is in die zin uniek omdat deze constructies voor het grote publiek normaal gezien niet toegankelijk zijn.

Praktisch:

Vertrek om 9 u met volle wagens op de parking van het CC, della Faillelaan Aartselaar (kostendelend samenrijden aan 5 eurocent/km).

Dagprogramma :

We starten met een wandeling richting ecoduct (ca. 2,5 uur). Het gebied Kikbeekbron is interessant om een aantal natuurontwikkelingsprojecten te bekijken; het is een geherstructureerde voormalige zandgroeve, waar een aantal natuurinrichtingsprojecten plaatsgevonden hebben (aanleg vennetjes, oeverzones langsheen de waterplas, aanleg stuw (in functie van herstel waterhuishouding), herstel oude verdroogde beekloop, openkappen heide, begrazingsproject met Noordse fjorden). We wandelen doorheen het gebied (200tal hectaren) naar het ecoduct. Hier kunnen we het monitoringsproject van nabij bekijken.

Vervolgens rond 12:30 u rijden we naar café 'Toerist' om onze boterhammen op te eten (picknick eventueel zelf meebrengen; drank en snacks beschikbaar in het café).

Rond 14:00 u starten we met het namiddagprogramma met eerst een bezoek aan het ecoveloduct van Wiemesmeer om vervolgens door te rijden naar De Teut te Zonhoven om de ecotunnel te bekijken. Via een wandeling van ongeveer een half uur doorheen het natuurreservaat De Teut komen we aan de tunnel. In het natuurreservaat zal uitleg gegeven worden rond omvorming van naaldbos naar heide, heidebeheer,...

Terugkomst op de parking van De Teut: 16h30. Aankomst in Aartselaar : rond 18:00 uur

Inschrijven is verplicht omdat we de groep beperkt willen houden tot maximum 30 personen. Dit kan telefonisch of via mail bij Johan Peymen, 03/877 61 50 - johan.peymen@inbo.be. Gelieve bij inschrijving aan te geven of je met de wagen kan rijden en zo ja, om dan ook uw GSM-nummer door te geven. Zo kunnen we zelf inschatten of er voldoende vervoer is om met zijn allen naar Limburg te rijden.

Deelnameprijs: 2 euro per persoon, te betalen bij vertrek.

Meebrengen: stevige wandelschoenen, verrekijker, fototoestel, picknick.

Donderdag 15 oktober: Ecologisch theater TEGEN DE LAMP

met Dimitri Leue, Jonas Van Geel en de Low Impact Man, Steven Vromman

Na 'Don Kyoto' wilde Dimitri Leue nogmaals zijn tanden zetten in een ecologisch project. Jonas Van Geel had ook wel zin in een theaterfeest met groene inslag:

De kostuums: gerecycleerd.

Het decor: composteerbaar.

De muziek: akoestisch.

Het licht: eco.

Het transport: op koolzaadolie.

De inhoud: vele kleuren.

Maar om er zeker van te zijn dat de inhoud ook 'groen' is, nodigen de klimaatvriendelijke theatermakers elke avond een ecologische klepper uit. Steven Vromman, alias de Low Impact Man, is één van de gasten die meegetrokken wordt in deze ondergrondse theatervoorstelling.

Natuurpunt Aartselaar geeft zijn medewerking aan een theatervoorstelling in het Cultureel Centrum van Aartselaar: we zullen namelijk aanwezig zijn met onze infostand.

Waarover gaat het? Diep in een grot hebben drie personages exact één uur de tijd om een wens te bedenken die alles kan veranderen.

Tekst: Dimitri Leue
Wens: Steven Vromman
Spel: Dimitri Leue
Jonas Van Geel
Low Impact Man
Muziek: Antoon Offeciers

Meer informatie is te vinden op de website www.tegendelamp.be

Prijs: 13 euro / 11,75 euro (-26j / +55j) - Kaarten te bekomen in het CC vanaf 17 augustus !!!!

Aanvang voorstelling: 20u15

België – Belgique
P.B.
2620 Hemiksem 1
8/5071

Activiteiten Natuurpunt Rupelstreek Natuurpunt Aartselaar

Wo 1 juli: Kids op bezoek bij de koeien
14u C.C. della Faillelaan, Aartselaar

Zo 12 juli: Daguitstap naar De Averegten
9u C.C. della Faillelaan, Aartselaar

Zo 12 juli: Hoogzomer in Bos N
14u parking Van Lerijslaan, Boom

Di 14 juli: Verenwandeling polders van Bazel en Rupelmonde en het Noordelijk eiland
13u parking Laarhof, Laarhofstraat Schelle

Zo 19 juli: Wandelen in de Oude Nete-arm
14u parking achter kerk Schoolstraat Rumst

Za 1 augustus: Vlinders in het Niels Broek
14u einde Ridder Berthoutlaan, thv het RVT Maria Boodschap

Zo 2 augustus: Vlindertelling in De Reukens
14 u aan het Reukenspad (Langlaarsteenweg), Aartselaar

Zo 9 augustus: Kruiden in de kleiputten
14u30 parking K Cardijnstraat over K Veerstraat, Terhagen

Wo 26 augustus: Kids naar het Fort van Liezele
13u30 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat 2850 Boom

Za 29 augustus: Natuurbeheer in Walenhoek
9u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel

Za 29 augustus: Nacht van de Vleermuis
16u Parochiezaaltje, Kerkstraat 5 Niel

Wo 2 september: Bang van een spin?
14u Sportcentrum Aartselaar, Kleistraat 202.

Za 5 september: Natuurbeheer Oude Nete-arm
9u. weilandje via het veldwegje aan de Kerkstraat, Rumst

Za 12 september: Trekvogels Walcheren/N-Beveland
7u30 parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat 2850 Boom

Zo 20 september: Natuurwandeling De Reukens
14 uur kerkpaadje in de Leeuwerikenlaan Aartselaar

Zo 27 september: Ontsnipperingswandeling Mechelse Heide en De Teut
9u C.C. della Faillelaan, Aartselaar

Do 15 oktober 2009: Theater TEGEN DE LAMP
20u15

Za 24 oktober: Natuurbeheer Bos N
vanaf 9u thv parking Van Lerijslaan, Boom

Lidmaatschap Natuurpunt

Om het hele jaar lid te zijn, stort u 20 euro op bankrekening 230-0044233-21 van Natuurpunt. Dan bent u lid tot eind 2010.

Leden van andere Natuurpuntafdelingen die het ledentijdschrift Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften kunnen gedaan worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar. Deze zijn vanaf 30 euro fiscaal aftrekbaar

Driemaandelijks regionaal informatieblad
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar
18° jaargang n° 3: juli, augustus, september 2009

Afgiftekantoor : 2620 Hemiksem 1
Verantwoordelijke uitgever : Erik De Keersmaecker
Peter Benoitplein 18
2627 Schelle